

Praktische zoektocht naar rem bodemdaling

BERT HARTMAN

NAUERNA - In Laag Holland is onlangs het Innovatieprogramma Veen gestart om de bodemdaling in het veenweidegebied tegen te gaan. Uitgangspunt in de zoektocht zijn praktische maatregelen met economisch perspectief.

ACHTERGROND

Het programma is een gezamenlijk initiatief van de agrarische natuurvereniging Water, Land en Dijken en Landschap Noord-Holland. Het project heeft een looptijd van vijf jaar en wordt financieel ondersteund door provincie Noord-Holland en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Verder zijn gerenommeerde instituten als Wageningen UR, Natuurlijke Zaken en B-ware nauw betrokken bij het onderzoek en de proeven.

Door verdamping in de zomer zakt het bodemwater uit en oxideert het veen. 'We willen dat tegengaan door meer water in de weilanden te infiltreren', legt programmamanager Roel van Gerwen uit. 'Zoiets heeft alleen maar kans van slagen als de agrarische ondernemers gewoon kunnen blijven boeren. Want als dat agrarisch beheer wegvalt, schieten die ingrepen hun doel voorbij.'

PROEVELDEN

De proefvelden van het Innovatieprogramma Veen liggen in de polder Zuiderveen aan de rand van het dorp Nauerna rondom natuurgebied De Braak. In het westelijk deel van de polder wordt in totaal 12 hectare aan teeltvakken ingedeeld voor de natte gewassen azolla (ook wel bekend als kroosvaren), veenmos en lisdodde.

In het oostelijk deel wordt 8 hectare ingericht met een veeteeltproef met drukdrains en een pompput. Daarmee kan het grondwaterpeil worden aangestuurd, los van de waterstand in de omringende sloten.

Op het kenniscentrum in Zegveld zijn daarmee al diverse proeven uitgevoerd. De eerste resultaten

Een goede begaanbaarheid van de veenweidepercelen voor dier en machine zijn cruciaal voor een rendabele bedrijfsvoering.

Foto: Bert Hartman

daarvan stemmen optimistisch.

'We gaan in Laag Holland nog een stap verder door te testen of die aanpak ook is in te passen in de bedrijfsvoering van een bestaande melkveehouderij', vertelt Van Gerwen. 'Door in meerdere veenweidegebieden in Nederland dit soort proeven te doen ontstaat draagvlak bij lokale melkveehouders op meerdere plaatsen tegelijk en kunnen ze onderling kennis delen.'

De proeflocatie in het Zuiderveen dient tegelijk als demonstratieveld, waar belangstellenden kunnen zien wat de resultaten zijn van de vernatting van de bodem en de teelt van de nieuwe gewassen. Daarnaast liggen er drukdrains op een strook van 12 hectare van de huiskavel van melkveehouder Elmer Kramer in Assenelft. Het perceel ernaast met gangbaar beheer dient als referentie.

'Eigenlijk proberen we zo de

grondwaterstand af te vlakken', wat de veehouder de werkwijze samen. 'In Zegveld is vooral gekeken naar de grasopbrengst, maar hier willen we ook ervaren hoe de beweiding uitpakt en wat de samenstelling en smakelijkheid is van het gras.'

Een goede begaanbaarheid van de veenweidepercelen voor dier en machine zijn cruciaal voor een rendabele bedrijfsvoering. Kramer hoopt met de drains juist de draagkracht in het voor- en najaar te kunnen vergroten. 'En in de droge perio-

den kunnen we met de pomp die is aangesloten op de drains, slootwater inbrengen, zodat de grasproductie niet stagneert.'

De theorie is hem helder, maar de veehouder is vooral benieuwd naar de praktische toepasbaarheid. 'Ik ben altijd wel te porren voor nieuwe technieken. In dit geval is dat extra urgent, omdat de bodemdaling het steeds lastiger maakt om hier nog goed te boeren. Het beheer van het land, maar ook het water wordt steeds lastiger en waarschijn-

lijk ook duurder als we niks doen.'

Naast zijn eigen huiskavel beheert Kramer ook het proefperceel in de polder Zuiderveen. Voor de teeltproeven met natte gewassen ofwel paludicultuur wordt nog een akkerbouwer gezocht voor het beheer. Van Gerwen: 'Ook daarbij is een goed economisch rendement een basisvoorwaarde. We hebben bijvoorbeeld al in een vroeg stadium gekeken naar de potentiële afzetmarkt bij de keuze voor de gewassen die meedraaien in de proef.'

Ook dat laatste volgt Kramer met interesse, mede vanwege de potentie als veevoer. 'Als het lukt om een goede vervanger voor soja en mais te vinden, is dat welkom, zeker hier op de minder draagkrachtige gronden. Wel zal het nog flink wat onderzoek vergen ten aanzien van de teelt, maar ook de oogst en verwerking van het gewas. Maar daar is dit dus een mooi project voor.'

Experimenteren met productie uit natte teelten

De productie van natte teelten vindt plaats bij een waterpeil boven het maaiveld, zoals bekend van de rijstteelt. De 'paludicultuur' is interessant als methode om bodemdaling in veenweidegebieden te stoppen, meent manager van het innovatieprogramma Roel van Gerwen. 'Het biedt misschien zelfs een mogelijkheid

het veen weer te laten groeien.'

Uit een marktverkenning blijkt dat natte gewassen in potentie een goed economisch rendement kunnen opleveren. Diverse toepassingen zijn denkbaar voor biomassa uit natte teelten, zoals veevoer, bouw- en isolatiemateriaal, humane voeding en natuurlijke gewasbescherming.